

Vattenskyddsområde med föreskrifter för de kommunala grundvattentäkterna Grönhögen, Södra Möckleby, Segerstad och Triberga, Mörbylånga kommun

Huvudman för vattentäkterna är Mörbylånga kommun, teknisk affärsverksamhet. Tillsynsmyndighet är den kommunala nämnden för miljöfrågor i Mörbylånga kommun.

Skyddsföreskrifter

Bestämmelser för den sekundära skyddszonen gäller alltid även för den primära. För den primära skyddszonen anges dessutom i vissa fall skärpta föreskrifter.

Definitioner

Med ”hantering” avses nedan en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, spridning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Med ”uppställning av fordon” avses att fordonet lämnas obevakat mer än 12 timmar.

Med ”växtnäringsämnen” avses konstgödsel, mineralisk gödsel, stallgödsel (fastgödsel, kletgödsel, urin), avloppsslam, vedaska och övriga organiska gödselmedel.

Vattentäktzonen är ett område med en eller flera vattentäkter där endast vattentäktverksamhet får bedrivas. Utgångspunkten med vattentäktzonen är att säkra ett effektivt närskydd för vattentäkten. Principen ska vara att området ska vara otillgängligt för andra än verksamhetsutövaren.

Den primära skyddszonen är det område där en förorening kan få en akut påverkan på vattentäkten. Denna zon upprättas för att skapa rådrum i händelse av en akut förorening.

Den sekundära skyddszonen skapas för att bibehålla en hög vattenkvalitet eller att förbättra vattenkvaliteten.

1 § Vattentäktzonen

Inom vattentäktzonen får endast vattentäktverksamhet bedrivas. Området bör vara inhägnat. Områdets storlek framgår av tekniskt underlag.

2 § Hantering av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor

a) Primär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor i större mängd än 20 liter kräver tillstånd. Vid tillståndsgivning ska krav på invallning eller sekundärt skydd anges. Om fordon eller arbetsmaskiner avses gäller kravet på invallning eller sekundärt skydd då det är obevakat mer än 2 timmar.

Undantaget är eldningsolja för bruk på fastigheten som förvaras i cistern inomhus.

Undantaget är också det bränsle och övriga oljor som finns i fordon och icke stationära arbetsmaskiner. Undantaget gäller dock inte fordon och arbetsmaskiner som lämnas utan uppsikt längre än 14 dygn om de har en sammanlagd olje- och bränslemängd mindre än 200 liter eller längre än 12 timmar om de har en sammanlagd olje- och bränslemängd större eller lika med 200 liter.

b) Sekundär skyddszone

För hantering av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor i större mängd än 250 liter vid varje tillfälle krävs tillstånd av tillsynsmyndigheten.

Undantaget är eldningsolja för bruk på fastigheten som förvaras i cistern inomhus.

Förvaringstankar, stationära förbränningsmotorer etc. skall vara utrustade eller placerade så att hela den lagrade volymen vid läckage säkert kan förhindras tränga ner i marken. För hantering skall i övrigt iaktas vad som gäller enligt miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (se allmänna bestämmelser).

Uppställning av fordon avsett för transport av brandfarlig vätska eller andra för vattentäkten skadliga ämnen är förbjudet.

3 § Jordbruk och trädgårdar

a) Primär skyddszone

Yrkesmässig lagring av ensilage samt lagring, användning och spridning av växtnäringsämnen, fast stallgödsel, flytgödsel, urin och avloppsslam kräver tillstånd av tillsynsmyndigheten. Undantaget är gödsling av trädgårdsland och blomsterrabatter vid odling för hushållsbehov och inom tomtmark och lagring av plastade balar under max ett år.

Det är förbjudet att hantera kemiska bekämpningsmedel. Förbudet avser inte användning av kemiska bekämpningsmedel direkt mot skadedjur inomhus, liksom hushållsanvändning av kemiska bekämpningsmedel om det sker inomhus samt användning av miljömärkta medel på husfasad. Förbudet avser ej heller transport av kemiska bekämpningsmedel för hushållsförbrukning.

Hantering av andra kemikalier och för yt- och grundvatten skadliga ämnen ska anmälas till tillsynsmyndigheten. Anmälan krävs dock inte för hantering av färg, lösningsmedel och liknande i hushåll och för underhåll av byggnad.

Djurbeläggningen på betesmark får inte vara högre än att ett sammanhängande växttäckte bibehålls på minst 80 % av varje delområde om 200 kvm av arealen i den aktuella betesfällan.

b) Sekundär skyddszon

Ensilage, växtnäringsämnen, flytgödsel, urin, avloppsslam och fast stallgödsel får endast hanteras, lagras och användas i den omfattning som tillämplig lagstiftning medger samt på sådant sätt att inte yt- och grundvatten förorenas. Kasserade ensilagebalar får ej läggas i stora upplag med risk för läckage av pressafer till yt- eller grundvatten, undantag är plastade balar under max ett år. All gödsling ska ske enligt gödslingsplan, undantaget är gödsling av trädgårdsland och blomsterrabatter vid odling för hushållsbehov och inom tomtmark.

Gödselvårdsanläggningar med tillhörande utrustningar ska vara täta och underhållas. Ny- och ombyggnader kräver tillstånd av tillsynsmyndigheten. För befintliga anläggningar får tillsynsmyndigheten föreskriva särskilda regler.

Det är förbjudet att utan tillstånd av miljö- och hälsoskyddsnämnden hantera kemiska bekämpningsmedel. Förbudet avser inte användning av kemiska bekämpningsmedel direkt mot skadedjur om det sker inomhus, liksom hushållsanvändning av kemiska bekämpningsmedel som sker inomhus samt användning av miljömärkta medel på husfasad. Förbudet avser ej heller transport av kemiska bekämpningsmedel för hushållsförbrukning.

För yrkesmässig hantering och spridning av kemiska bekämpningsmedel, erfordras tillstånd av tillsynsmyndigheten.

Hantering av andra kemikalier och för yt- och grundvatten skadliga ämnen ska anmälas till tillsynsmyndigheten. Anmälan krävs dock inte för hantering av färg, lösningsmedel och liknande i hushåll och för underhåll av byggnad.

Djurbeläggningen på betesmark får inte vara högre än att ett sammanhängande växttäckte bibehålls på minst 80 % av varje delområde om 1000 kvm av arealen i den aktuella betesfällan.

4 § Skogsbruk

a) Primär skyddszon

Användning och spridning av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden.

Upplag av timmer, flis eller andra produkter från avverkning och gallring är förbjuden. Undantaget från förbudet är vedupplag omfattande max 50 m³ ved med max två års omsättningstid.

Maskinell markberedning är förbjudet.

Spridning av växtnäringsämnen i skogsmark är förbjuden.

b) Sekundär skyddszon

Permanent upplag, dvs. mer än ett år, av bark, flis, spån och timmer är förbjudna. Upplag från en avverkningssäsong, dvs. tiden mellan knoppsprickning ett år till nästa års knoppsprickning, får förekomma. Undantaget från förbudet är vedupplag omfattande max 50 m³ ved med max två års omsättningstid.

Det är förbjudet att inom en radie av 20 meter från de vattendrag som finns redovisade på skyddsområdeskartan att jord- och vattenslå skogsplantor som är behandlade med kemiska bekämpningsmedel eller att rengöra förpackningar som innehållit plantor som behandlats med kemiska

bekämpningsmedel. För all annan yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel, som inte kräver tillstånd enligt 9 kap miljöbalken, erfordras tillstånd av tillsynsmyndigheten.

För markavvattning och skyddsdikning erfordras tillstånd av länsstyrelsen. Med skyddsdikning avses sådan dikning efter avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken (jämför SKSFS 1993:2). Enligt denna ska skyddsdikning även anmälas till Skogsstyrelsen minst sex veckor innan den påbörjas.

För spridning av växtnärsämnen i skogsmark krävs tillstånd av tillsynsmyndigheten.

5 § Avledning av spillvatten och dagvatten samt hantering av avfall

a) Primär skyddszon

Det är förbjudet att installera nya anläggningar för utsläpp eller infiltration av avloppsvatten.

b) Sekundär skyddszon

Det är förbjudet att släppa ut orenat dagvatten från t.ex. hårdgjorda ytor kring industrier, tankningsplatser, biltvättar samt bark-, flis-, spån- och virkesupplag.

Spillvattenledningar med tillhörande utrustningar ska vara täta och underhållas. Tillsynsmyndigheten kan kräva att fastighetsägaren skall visa på att ledningarna är täta. Ny- och ombyggnader kräver tillstånd av tillsynsmyndigheten. För befintliga anläggningar får tillsynsmyndigheten föreskriva särskilda regler.

Uppläggning, deponering eller nedgrävning av avfall är förbjudet, undantag gäller dock för trädgårdskompost för enskild fastighet. Kompost för hushållsavfall kräver anmälan till de ansvariga för renhållningen.

6 § Industrier och miljöfarlig verksamhet

a) Primär skyddszon

Verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvattnet får inte etableras.

b) Sekundär skyddszon

Nyetablering av verksamheter, där tillstånd eller anmälningsplikt normalt inte erfordras, som kan innebära risk för förorening av yt- och/eller grundvatten kräver tillstånd av tillsynsmyndigheten. Vid osäkerhet om verksamheten kan innebära risk för förorening skall tillsynsmyndigheten kontaktas.

7 § Miljöfarliga ämnen

a) Primär skyddszon

Hantering, lagring och användning av för grundvattnet skadliga ämnen såsom fenoler, organiska lösningsmedel, oljor, tjärprodukter m.m., utöver vad som behövs för normalt hushållsbehov, är förbjudet.

b) Sekundär skyddszon

Hantering, lagring och användning av för grundvattnet skadliga ämnen såsom fenoler, organiska lösningsmedel, oljor, tjärprodukter m.m. utöver vad som behövs för normalt husbehov kräver tillstånd av tillsynsmyndigheten.

8 § Vägar och hårdgjorda ytor*a) Primär skyddszon*

Salt- och kemikaliespridning på väg och hårdgjorda ytor kräver tillstånd av tillsynsmyndigheten. Erforderlig halkbekämpning under vintertid med salt (natriumklorid) är undantaget.

Anläggning av hårdgjorda ytor kräver tillstånd från tillsynsmyndigheten.

b) Sekundär skyddszon

Användning och spridning av kemiska bekämpningsmedel på vägar och hårdgjorda ytor är förbjudet.

Upplag eller tillverkning av asfalt, oljegrus och vägsalt eller andra produkter för väghållning och vägskötsel är förbjudet.

Deponering av snö från områden utanför skyddsområdet är förbjuden.

Det är förbjudet att utan tillstånd av tillsynsmyndigheten anlägga ny gata, väg eller järnväg eller plats för parkering eller uppställning av fordon

9 § Tåktverksamhet, dikning, schakt- och anläggningsarbeten*a) Primär skyddszon*

För dikning, schakt- och anläggningsarbeten krävs tillstånd från tillsynsmyndigheten.

b) Sekundär skyddszon

Nyetablering av kommersiella materialtäkter är förbjuden. Vid förnyat tillstånd ska verksamhetsutövaren visa att verksamheten kan bedrivas utan att grundvattenkvaliteten påtagligt försämras.

För husbehovstäkt som inte är tillståndspliktigt enligt Miljöbalken erfordras tillstånd av tillsynsmyndigheten.

Det är förbjudet att utan tillstånd av tillsynsmyndigheten utföra pålning, spontning, underjordsarbete, borring, sprängning och liknande arbeten samt att utföra uppfyllnad, schakt- och anläggningsarbeten om det sker på en yta större än 200 m² eller till ett djup större än 1 m. Sådant tillstånd behövs dock ej om det är frågan om schaktning och anläggningsarbeten för underhåll av befintliga vägar, diken, VA-, el- och teleledningar.

10 § Energianläggningar och enskilda vattentäcker*a) Primär skyddszon*

Inrättande av värmepumpsanläggning eller ändring av befintlig anläggning för utvinning eller lagring av värmeenergi eller kyla ur berg, mark, grundvatten eller ytvatten är förbjudet.

Det är förbjudet att utan tillstånd av tillsynsmyndigheten anlägga ny eller ändra befintlig brunn för enskild grundvattentäkt.

b) Sekundär skyddszon

Inrättande av värmepumpsanläggning eller ändring av befintlig anläggning för utvinning eller lagring av värmeenergi eller kyla ur berg, mark, grundvatten eller ytvatten ska anmälas till kommunstyrelsen enligt 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. För att inrätta sådan värmepumpsanläggning inom vattenskyddsområden krävs tillstånd från tillsynsmyndigheten.

Nyinstallerade anläggningar för utvinning eller lagring av värmeenergi eller kyla ur berg, mark, grundvatten eller ytvatten ska dokumenteras eller märkas ut så att den kan lokaliseras vid utförandet av andra markarbeten.

Det är förbjudet att utan tillstånd av tillsynsmyndigheten anlägga ny eller ändra befintlig brunn för enskild grundvattentäkt.

11 § Fordonstvätt m.m.

Primär skyddszon

Tvätt av motorfordon, maskiner, förbränningsmotorer och liknande som innehåller petroleumprodukter på sådan plats där tvättvattnet direkt eller indirekt kan infiltrera i marken är förbjudet.

12 § Arbetsfordon

Primär skyddszon

Uppställning av diesel-, bensin- och etanoldrivna lastbilar och arbetsmaskiner på ej hårdgjorda ytor, eller på hårdgjorda ytor utan ytvattenavrinning direkt till spill- eller dagvattenledning, kräver tillstånd.

För hantering av bränsle för motordrift, se § 2a ovan.

13 § Vattenarbeten, vattenbruk

Primär och sekundär skyddszon

För mindre vattenarbeten t.ex. muddrings-, schaktnings-, pålnings- och fyllningsarbeten samt sprängning av berg i eller intill sjöar och vattendrag som är av den karaktären att det inte erfordras miljödom gäller att de ej får utföras utan tillstånd av tillsynsmyndigheten.

Etablering av vattenbruksverksamheter som innebär utfodring av fisk och skaldjur eller annan jämförbar verksamhet, är förbjudet.

14 § Stängsel, skyltar

Primär och sekundär skyddszon

Huvudmannen får ta mark i anspråk för att sätta upp stängsel och informationsskyltar om vattenskyddsområdet. Dessa skyltar ska vara utformade och placerade i enighet med gällande rekommendationer utgivna av ansvariga centrala myndigheter.

Allmänna bestämmelser och upplysningar

Ny lagstiftning samt övrig lagstiftning

Utöver ovanstående föreskrifter gäller inom vattenskyddsområdet de särskilda bestämmelser som meddelats i annan ordning med stöd av annat lagrum och som har betydelse för syftet med vattenskyddsområdet, t.ex. föreskrifter utfärdade av centrala, regionala och kommunala myndigheter.

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum och som ändrar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter. Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut befriar inte från skyldighet att iaktta vad som i övrigt föreskrivs i miljöbalken och i andra författningar.

Påföljd

Överträdelse av skyddsföreskrifterna kan medföra ansvar enligt 29 kap. 8 § miljöbalken.

Tillsyn

Den kommunala nämnden för miljöfrågor i Mörbylånga kommun är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområdet enligt miljöbalken och förordning (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken.

Tillstånd

Ansökan om tillstånd som krävs enligt föreskrifterna görs hos tillsynsmyndigheten, som får bevilja tillstånd om den sökande visar att verksamheten eller åtgärden kommer att kunna utföras och drivas utan risk för att grundvattnet skadas. Ett tillstånd kan förenas med villkor.

Tillstånd enligt föreskrifterna krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt kapitel 9 miljöbalken (miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd), kapitel 11 (vattenverksamhet), kapitel 12 (jordbruk och annan verksamhet) eller förordning utfärdad med stöd av miljöbalken.

När anmälan krävs enligt föreskrifterna ska den göras till tillsynsmyndigheten, om inte annat anges, som kan förena sina beslut med krav på försiktighetsmått. Anmälan ska göras minst 6 veckor innan verksamheten startar eller åtgärden vidtas.

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna, som bl.a. innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd, skall skaffa sig den kunskap som behövs, med hänsyn till åtgärdens, eller verksamhetens art och omfattning, för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet.

Dessutom skall en verksamhetsutövare utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet

eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

I Jordbruksverkets författningssamling (SJVFS 2012:41) samt Skogsstyrelsens författningssamling (SKSFS 2011:7) finns specifika hänsynsregler för jordbruk respektive skogsbruk.

Rapportering om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening skall omgående rapporteras av den som orsakat eller fått kännedom om händelsen, enligt 2 kap. 1 § och 5 § lagen om skydd mot olyckor och 2 kap. 4 § förordningen om skydd mot olyckor. Rapporteringen görs till den kommunala räddningstjänsten, tel. 112 och till miljöverksamheten i Mörbylånga kommun. Olyckshändelser som rapporterats till räddningstjänsten eller tillsynsmyndigheten skall omedelbart rapporteras vidare till huvudmannen Mörbylånga kommuns tekniska verksamhet.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk.

Uppsättning av skyltar, stängsel

För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 m från vägområdet, krävs enligt 46 § väglagen länsstyrelsens tillstånd. Inom vägområdet krävs tillstånd av vägghållningsmyndighet enligt 43 § väglagen. Det är lämpligt att huvudmannen informerar samtliga fastighetsägare och brukare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

Andra bestämmelser

Utöver tillstånd enligt dessa föreskrifter kan det krävas prövning enligt annan lagstiftning för viss verksamhet t.ex. spridning av bekämpningsmedel och hantering av brandfarliga vätskor.

Spridning av bekämpningsmedel

Bestämmelser och råd om användning av bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde finns i ”Statens naturvårdsverks föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel; SNFS (1997:2)” och ”Naturvårdsverkets allmänna råd för tillståndsprövning enligt 14 § SNFS 1997:2 rörande användning av kemiska bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde”.

Hantering av brandfarliga vätskor

Enligt ”Naturvårdsverket föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor; NFS 2003:24” ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde. Dessa innebär bl.a. att ytor på

vilka brandfarliga vätskor hanteras skall utformas på sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och tas om hand. Vidare skall informationsskylt om ”vattenskyddsområde” vara uppsatt. Sådan skylt kan mot ersättning tillhandahållas av vattentäktens huvudman. Cistern eller lösa behållare för en sammanlagd lagrad volym som är större än 250 liter skall ha sekundärt skydd (om det ej är fråga om cistern i ett bostadshus, pannrum eller liknande som är under regelbunden uppsikt). Besiktning av cisterner skall ske enligt ovanstående föreskrift (NFS 2003:24).

Transport av farligt gods

Länsstyrelsen har i särskilt beslut rekommenderat vissa vägar i länet för transport av farligt gods.

Dikning

Enligt 5 § Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet mm är all markavvattning förbjuden i Kalmar län.

Övriga upplysningar

Kulturminneslagen (SFS 1988:950) reglerar vad som gäller för arkeologiska lämningar. Inom kommunen gäller även de lokala hälsoskyddsföreskrifterna.

För anläggningar och byggnationer kan verksamhetsutövare/boende åläggas att vidta åtgärder för att inte riskera att förorena yt- och grundvatten. Prövning sker från fall till fall.

Dispensmöjligheter

Om särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen enligt 7 kap 22 § miljöbalken medge dispens från de förbud och krav på tillstånd som gäller enligt dessa skyddsföreskrifter. Enligt 7 kap 26§ miljöbalken får sådan dispens ges endast om det är förenligt med skyddsföreskrifternas syfte. Ett beslut om dispens kan förenas med särskilda villkor.

Redogörelse för ärendet

Grundvatten är en livsviktig råvara vars kvantitet och kvalitet ska bevaras för de boende och för kommande generationer. Genom att begränsa vissa verksamheter och införa skärpta krav, utöver de krav som redan idag regleras av andra verksamheter, har samhället större möjlighet att styra miljöstörande verksamheter inom området.